

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสารและโทรคมนาคมได้เปลี่ยนวิถีชีวิตและรูปแบบวิถีการเรียนรู้ของมนุษย์ สภาพสังคมปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge society) อมรวิชช์ นาครทรรพ และสังวรณั จัตุระโทก (2541, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงสังคมแห่งการเรียนรู้พอสรุปได้ว่า ความมั่นคงและความผาสุกของแต่ละสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรหรือกำลังอาวุธอีกต่อไป หากขึ้นอยู่กับ “ภูมิปัญญา” เป็นหลัก ซึ่งการเน้นภูมิปัญญาดังกล่าวทำให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เน้นการสร้างภูมิปัญญาของคนแต่ละสังคมให้มีศักยภาพสูง เข้มแข็ง เพียงพอแก่ภาคการผลิต รวมทั้งนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่นของสังคม จดหมายข่าวการศึกษาไทย ในยุคโลกาภิวัตน์ (2542, หน้า 1) กล่าวถึงสังคมแห่งการเรียนรู้ว่า ระบบการศึกษาจำเป็นต้องผลิต “ผู้รู้” “ผู้สร้างความรู้” และ “องค์กรความรู้” ที่จะรองรับการพัฒนาขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ของประเทศให้เป็นประชาคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาต้องก้าวไปสู่การเป็น “การศึกษามหาชนในโลกแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งสถานศึกษาทุกระดับจะต้องจัดการศึกษาเพื่อให้ก้าวไปเป็นโรงเรียนเทคโนโลยีขั้นสูง (high-tech school) สามารถจัดการศึกษาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่อย่างเข้มข้น ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิถีเรียนรู้ของมนุษย์ ทำให้สภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งข่าวสาร (information society) ที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจและก้าวทันตามกระแสที่ผันแปรตลอดเวลา (ทักษิณ สวานานนท์, 2530, หน้า 15) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและแนวโน้มก็จะมากขึ้นจนคาดว่าในอนาคตคอมพิวเตอร์จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั่วโลกมากขึ้น

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2546 - 2550) รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในด้านการพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างชัดเจน คือ “สนับสนุนการพัฒนาและจัดหานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การวางแผน การบริหารและการติดตามประเมินผล” และ “สนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานด้านระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อให้สามารถจัดเก็บและบริการข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศเพื่อการวางแผนการบริการ

และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ” นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 9 ว่าด้วยเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ยังกล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรในมาตราที่ 65 ว่า “ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ” ในมาตราที่ 66 ที่กล่าวว่า “ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำให้เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 5) ผู้บริหารการศึกษาจึงควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนเพื่อให้การศึกษาไทยสามารถพัฒนาได้ทัดเทียมอารยประเทศ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ต่อการศึกษาทั้งในการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากร

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเตรียมเยาวชนของชาติให้พร้อมที่จะอยู่ในสังคมยุคข่าวสารในอนาคตได้อย่างมีความสุข จึงได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้งานในระดับบริหาร นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในโรงเรียนนั้นเกิดขึ้น เนื่องจากวิวัฒนาการของไมโครคอมพิวเตอร์ซึ่งมีราคาถูกลง มีผลทำให้โรงเรียนบางแห่งสามารถซื้อนำมาใช้ได้ ความนิยมเกี่ยวกับการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้งานด้านการเรียนการสอนในระดับโรงเรียนจึงได้ปรากฏขึ้นใน พ.ศ. 2526 และความนิยมนี้ได้ขยายวงกว้างขึ้นในระดับโรงเรียนด้วยกันตั้งแต่นั้นมา (นงนุช วรธนวหะ, 2533, หน้า 101) และคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างแพร่หลายมากขึ้นในปัจจุบันเพราะความสามารถของคอมพิวเตอร์จะบันทึก วิเคราะห์ ตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว (วารินทร์ รัชมิพรหม, 2531, หน้า 41)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 324 โรงเรียน ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์เครื่องคอมพิวเตอร์ เฉลี่ยโรงเรียนละ 5 เครื่อง ซึ่งผลการสำรวจพบว่า โรงเรียนได้รับวัสดุครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์มีสภาพการใช้ประโยชน์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนอยู่สองด้าน คือ ด้านการบริหารโรงเรียน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ จากผลสรุปรายงานประจำปี 2547 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ในส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดยังขาดทักษะในการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้เห็นว่า การดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนยังมีปัญหา ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินการ

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาไทยในปัจจุบันให้สอดคล้องกับ
ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำแนกตามประเภทโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ที่จะพิจารณากำหนดหลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในโรงเรียน เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด
2. ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ให้ตรงเป้าหมายตามความต้องการ
3. นำความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำถามในการวิจัย

1. การดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีอยู่ในระดับใด
2. การดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีจำแนกตามประเภทโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
3. การดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

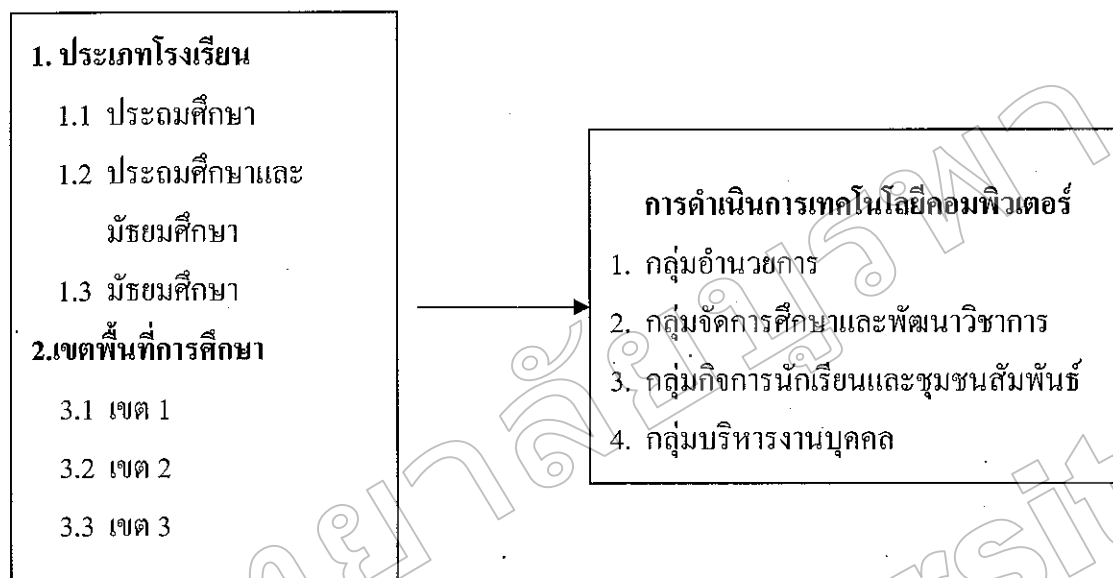
1. การดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำแนกตามประเภทโรงเรียน แตกต่างกัน
2. การดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งหวังศึกษาการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีในการบริหารงานโรงเรียน 4 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มอำนวยการ กลุ่มจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ กลุ่มกิจการนักเรียนและชุมชนสัมพันธ์ และกลุ่มบริหารงานบุคคล ตามขอบข่าย กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น พ.ศ.2547

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เพื่อดำเนินการใน 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 กลุ่มอำนวยการ
- 1.2 กลุ่มกลุ่มจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ
- 1.3 กลุ่มกิจการนักเรียนและชุมชนสัมพันธ์
- 1.4 กลุ่มบริหารงานบุคคล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูผู้รับผิดชอบการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำนวน 324 โรงเรียน จำนวน 324 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการครูได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามประเภทโรงเรียน โดยตารางกระจายและมอร์แกน

(Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำนวน 175 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

3.1.1 ประเภทโรงเรียน

3.1.1.1 ประถมศึกษา

3.1.1.2 ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3.1.1.3 มัธยมศึกษา

3.1.2 เขตพื้นที่การศึกษา

3.1.2.1 เขต 1

3.1.2.2 เขต 2

3.1.2.3 เขต 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การศึกษาการดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี แยกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ กลุ่มกิจการนักเรียนและชุมชนสัมพันธ์ และ กลุ่มบริหารงานบุคคล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ หมายถึง ลักษณะการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงาน 4 กลุ่มงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ปีการศึกษา 2548 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาจากความเห็นของครูผู้รับผิดชอบงานด้านคอมพิวเตอร์ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ดังนี้

1.1 กลุ่มอำนวยการ หมายถึง การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับกลุ่มงานบริหารทั่วไป และกลุ่มงานบริหารงบประมาณ เช่น งานธุรการ งานนโยบายและแผน งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม งานจัดทำสำมะโนนักเรียน งานรับนักเรียน งานยานพาหนะ งานจัดทำและเสนอของงบประมาณ งานจัดสรรงบประมาณ งานบริหารการเงิน งานบริหารบัญชี และงานบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

1.2 กลุ่มจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มงานจัดการเรียนรู้ กลุ่มงานวัดผลและประเมินผล กลุ่มงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มงานพัฒนาสื่อ

กลุ่มงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กลุ่มงานนิเทศการศึกษา กลุ่มงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

1.3 กลุ่มกิจการนักเรียนและชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับกลุ่มงานกิจกรรมนักเรียน กลุ่มงานบริการและสวัสดิการนักเรียน กลุ่มงานปกครองนักเรียน กลุ่มงานชุมชนสัมพันธ์

1.4 กลุ่มบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับงานกลุ่มงานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง กลุ่มงานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง กลุ่มงานพัฒนาบุคคล กลุ่มงานบำเหน็จความชอบและทะเบียน กลุ่มงานวินัยและนิติการ

2. ครูผู้รับผิดชอบในการใช้งานคอมพิวเตอร์ หมายถึง ข้าราชการครูผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการดำเนินการด้านคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

3. คอมพิวเตอร์ หมายถึง อุปกรณ์หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้ทำงานที่มีความสลับซับซ้อนหรือปริมาณมาก ๆ และมีลักษณะซ้ำ ๆ ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและแน่นอนด้วยการรับข้อมูล ทำการประมวลผลและแสดงผลหรือออกมาตามที่ต้องการโดยทำงานในระบบอัตโนมัติ

4. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ หมายถึง วิทยาการในการนำเอาคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และมัธยมศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา และเป็นโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

7. ประเภทของโรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

7.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเพียงระดับเดียว

7.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

7.3 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพียงระดับเดียว

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1

เขต 2 และเขต 3